

GOIGS

SANTA EULÀLIA

a la meva néta
Laia Busqué i Mitjà

Laie. Era el nom d'una suposada ciutat o poblat ibèric preromànic, del segle III a C., estava establert a les comarques del Barcelonès, Maresme, Baix Llobregat i el Vallès. La romanització, segons alguns historiadors, fou ràpida en el territori laietà on existí una colònia que es centrava a Barcino (l'actual Barcelona), en el Mont Taber, on avui es troba la Catedral.

En el segle III-IV, en el desert de Sarrí, hi residia una noia de nom Eulàlia la qual, segons la tradició, fou verge que sofrí el martiri dels assots, del foc i de la creu. Els primers anys del segle IV, governava Barcelona, Dàcia i d'acord amb l'Imperi de Roma donà manament de recerca de cristians perquè fossin cremats públicament en honor a la divinitat dels emperadors. Eulàlia, diu la història, fou portada davant de Dàcia i volent aquest fer-la apostatar, Eulàlia li digué: Jo soc Eulàlia, Serventa de Crist, Rei de reis i Senyor dels senyors senyorejants.

El Bisbe Quirze, que fou abat d'un monestir i després Bisbe de Barcelona, fou el primer en recollir les relíquies, escrigué la tradició oral, les actes del martiri i compongué, en el segle VII, un Himne de versos troians que trobem comentat per Mn. Jacint Verdagué i ens diu que el nom d'Eulàlia, en llatí és anagrama d'Al.leluia i, a més, vol dir ben parlada. Això pot indicar-nos que Eulàlia és sinònim de Laia o Laie, dels laietans.

El 1327, les relíquies foren dipositades a la Catedral de Barcelona dins d'un sepulcre que, encara avui, presideix la cripta situada sota l'altar major. La imatge de Santa Eulàlia la contemplem dalt la torre gòtica més alta de la Catedral i també en la façana del carrer del Bisbe i en altres llocs de Barcelona.

Els segles XIV, XV i XVI els Consellers prenién acords per a difondre la devoció i era tanta la que tenien els barcelonins a Santa Eulàlia, que durant el setge de setembre de 1714 hi portaren llur bandera i abraçada a ella, Rafael de Casanova queia greument ferit. El pintor sabade-

llenc Antoni Estruch, l'any 1903, reproduïa el fet històric en un quadre de grans dimensions (2.66 x 4) que es guarda a la Caixa d'Estalvis de Sabadell.

Felip Vè. va fer esborrar amb el Barri de la Ribera, Santa Eulàlia del Camp i en 1898, Mn. Jacint Verdagué deia: "Santa Maria del Mar guarda encara el primer sepulcre que serveix de pica batejadora".

En 1595, existia a la Parròquia de Sant Feliu, de Sabadell, una confraria dedicada a Santa Eulàlia. En recordança d'aquesta devoció, gràcies a l'artista Antoni Vila Arrufat, la seva imatge figura a l'altar major del Santuari de la Mare de Déu de la Salut.

La bibliografia goigista dedicada a Santa Eulàlia és extensa. Verdagué diu que "s'en coneixen d'estampats el segle XV". Hem vist facsimils d'uns del 1711 per Bartomeu Giralt i uns altres del 1744 per Joseph Giralt. En 1898, escrits pel Canonge Jaume Cullerell, en trobem una edició feta per la Casa de Caritat de Barcelona. En 1963 el text antic fou revisat per Josep Maideu i Auguet i se'n feu una edició el 1975. Tornant a Verdagué, ens diu que "els Goigs a Santa Eulàlia, són els més antics del món".

La Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, en 1911, féu una edició d'uns goigs d'Artur Masriera, música de Joan Salvat. Aquests són els que avui, encara, es canten. Edicions 1918, 1921, 1956 i altres.

Troblem goigs en lloança a Santa Eulàlia del P. Hilari d'Arenys de Mar, música de J. Font Palmerola, d'Osvald Cardona, música d'Enric Prats, de Miquel Serra i Horta, música de Mn. Francesc de P. Baldelló...

Jaume Busqué i Marçel

Bibliografia:

Folklore Català, de Tomàs Caballé
Els Sants de Catalunya, de Mn. Llorenç Riber
Element d'Història, de Miquel Carreras
Santa Eulàlia, de Mn. Jacint Verdagué

Unes primeres els "Amics d

Amb un parell d'escrits -aquest és el primer-, volem assabentar-vos del que foren els "Amics del Cinema", entitat fundada abans de la guerra civil i que va funcionar fins als anys cinquantes. A fi de poder-ne oferir una idea general, hem entaulat una conversa informal amb en Joan Blauquer, un dels seus membres-fundadors. Transcrivim les seves paraules que, senzillament, hem ordenat per fer més fàcil la lectura. Són aquestes:

"Val la pena de dir com va sorgir la idea de crear aquesta entitat i d'on prové el nom de "Amics del Cinema". Hi havia, llavors (estem parlant dels primers anys trentes), un grup a Sabadell que, a més de ser una associació de música, va crear també uns "Amics del Teatre", que tenien per finalitat el fer venir a Sabadell a aquelles companyies que passaven per Barcelona amb obres importants, que aquí difícilment s'haguessin pogut veure. En aquells temps, la gent no anava tant a Barcelona com ara i no hi havia manera de veure segons quines obres. Així, doncs, els "Amics del Teatre" van brindar l'oportunitat de poder veure segons què a aquells que hi estaven interessats.

Els "Amics del Teatre" van suggerir-nos, als que estàvem una mica tocats pel cinema, de fer una cosa semblant en aquest camp, atès que hi havia moltes pel·lícules que, per la seva manca de comercialitat, no es projectaven a Sabadell. Nosaltres, si volíem veure-les, haviem d'anar forçosament a Barcelona.

A Sabadell, hi havia tres centes excursionistes: el del Vallès, el de Sabadell i el "Terra i Mar". Eren tres entitats que corresponien a tres classes socials diferents. Al Centre Excursionista del Vallès, hi havia una secció de cinema amateur. Hi havia quatre i cinc persones que en feien i d'altres que no, però que estaven interessades

És una gentilesa de

BEN-NET CENTRE DE NETEGES, S.A.

Soletat, 80 — SABADELL

Tels. 725 97 77 i 725 99 87

notes sobre Cinema'' (1)

en tot el referent al cinema: Llobet Gràcia, Joan Llobet, Arcadi Gili, Pere Vilaró... Aquesta gent i d'altres ens coneixíem i ens seguïem les respectives activitats; escrivíem algun article a alguna revista, al diari... Un altre xicot, en Josep Maria Riu, que encara avui escriu al diari cada disabte, amb el qual havíem estat companys a l'associació d'alumnes i ex-alumnes de l'Escola Industrial (precursora de les Agrupacions Narcís Giralt), va llançar la idea d'uns amics del cinema al diari. Fou en un article que duia per títol: "I per què no uns "Amics del Cinema?". Llavors, aquesta proposta va ser recollida per en Josep Torrella en un altre article i, així, va anar perfilant-se de mica en mica, fins que un dia va sortir un escrit en forma de manifest-convocatòria per crear aquesta entitat. Els interessats ens hi vam apuntar i vam començar a treballar i a definir quina havia de ser la nostra activitat primordial. Es va demanar que les adhesions es fessin per escrit a fi de poder-les publicar al diari. Això, en aquell temps, ens va ser molt útil i va donar un gran resultat, perquè hi va haver gent coneguda del món de les arts que s'hi va apuntar, i això va donar força prestigi a l'entitat.

Estàvem encara en plena organització quan vam muntar ja la primera sessió: EL PAN NUESTRO DE CADA DIA (OUR DAILY BREAD, 1934), de King Vidor, que a Barcelona havia passat quasi desapercebuda i que no s'havia estrenat a Sabadell. Completava la sessió un film de Walt Disney. Es va fer al cinema Principal perquè, a part de ser el local que ens havia donat més facilitats, era un dels més tradicionals de Sabadell (l'Associació de Música, per exemple, hi feia els seus concerts). Aquesta primera sessió va ser un gran èxit, amb un ple a vessar. Les adhesions es multiplicaren.

Aleshores, escrivíem al diari una pàgina sobre cinema cada setmana.

Cine Principal de Sabadell.

Un diari de Sabadell, per cert, molt diferent al d'ara. Hi havia una pàgina que estava dedicada al art i la literatura i que el dissabte ho estava al cinema. En aquesta pàgina, a part dels "Amics del Cinema", podia col.laborar tothom que vulgués fer-ho.

Després de EL PAN NUESTRO DE CADA DÍA, vam projectar, per exemple, 39 ESCALONES (THE THIRTY-NINE STEPS, 1935), d'Alfred Hitchcock, HOMBRES DE ARÁN (MAN OF ARAN, 1932-34), de Robert Flaherty, etc. Amb aquests títols, us podeu fer una idea del que preteníem: donar a conèixer films que havien passat desapercebuts a Barcelona i que, per tant, els empresaris de Sabadell no programaven per qüestions comercials. Les nostres sessions, que sovint eren dobles, volien ser una alternativa. En aquest primer curs, se'n van fer set, però no pas amb periodicitat i regularitat: podia passar una setmana, quinze dies, tres setmanes i inclús a vegades un mes entre una i altra.

De cara a l'estiu, ens va semblar que no havíem d'interrompre les sessions. Vam pensar de fer-ne a l'aire lliure: pel.lícules de més èxit, acompanyades d'un complement interessant i nou. La primera havia de fer-se el juliol del 36, al Catalunya Parc, el que després va ser el local de "La Falange", "La Pèrgola". Aquestes sessions volien tenir un caràcter popular. Així com les altres estaven pensades fonamentalment per als socis, aquestes pretenien abastar un camp

més extens, és a dir, es tractava de cercar cinema interessant i posar-lo a l'abast de la gent. Teníem ja impresa la propaganda de la primera sessió, però va arribar el 18 de juliol i la guerra.

Amb tot, durant la guerra vam organitzar una sessió, a benefici de les víctimes del feixisme, a l'Euterpe. El programa d'aquesta sessió segurament s'ha perdut, perquè resultava perillós guardar-lo en aquells moments. Per totes aquestes circumstàncies, no hi va haver molta gent. Estem parlant dels finals de l'estiu del 36.

La gent d'aquest primer curs d'abans de la guerra érem Josep Torrella, Llobet Gràcia, Jaume Santandreu, Joan Ribot, Josep Santpere, Josep Barceló i jo mateix. La pàgina al diari no havia mancat mai els dies de les sessions. Estava dedicada a la pel.lícula programada, amb un article de fons, un comentari dels films de complement, els curts, etc. Amb la guerra, vam haver deplegar.

Aleshores, els espectacles van ser col.lectivitzats i en Josep Cases, que havia format part del nostre equip, va assumir la direcció de tot el referent al cinema. Va utilitzar el local on ara és el Cineart, el que era el Teatre Esbarjo, i allí va programar unes sessions força interessants. Ell fou qui va fer possible que es poguessin veure a Sabadell pel.lícules d'interès durant aquells anys. Va programar un cinema bastant seleccionat. I això fou tot fins després del 39".